

ELORE (ISSN 1456-3010), vol. 17 – 1/2010.

Julkaisija: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.

[http://www.elore.fi/arkisto/1_10/ajankoht_koskinen-koivisto_1_10.pdf]

AJANKOHTAISTA

PAIKAN EETTISET ULOTTUVUUDET

Examining the Ethics of Place

The American Folklore Society'n 121. vuotuinen tapaaminen 21.–25.10.2009 Idahon Boisessa

Eerika Koskinen-Koivisto

The American Folklore Society (AFS) järjestää vuosittain konferenssin, joka liikkuu Yhdysvaltojen eri osavaltioista toiseen. Vuoden 2009 tapaaminen pidettiin Amerikan lännessä, Idahon pääkaupungissa Boisessa. Konferenssin järjestämiseen osallistui useiden naapuriosavaltioiden yliopistojen ja tutkimuskeskusten sekä museoiden edustajia. Boiseen saapui 600 osanottajaa, joista osa myös maan rajojen ulkopuolelta. Seuralla on yli 2200 jäsentä, joista joka kahdeksas asuu muualla kuin Yhdysvalloissa.

Konferenssin teema *Examining the Ethics of Place* oli kaksitahoinen, sekä teoreettisesti orientoitunut että käytännön kysymyksiin kiinnittyvä. Sana etiikka on peräisin kreikan kielestä ja merkitsee tuttua, totuttua tai tavanomaista paikkaa. Paikan etiikassa yhdistyvätkin niin alueita kuin kulttuuria ja ihmisiä koskevat kysymykset, eikä niitä välttämättä tarvitsekaan erottaa toisistaan. Paikan eettiset ulottuvuudet näkyvät kulttuurisissa käytännöissä, joilla ihmiset muokkaavat niin maata, kieltä kuin suullista kulttuuria. Konferenssin työryhmät ja esitykset käsittelivätkin kulttuurien ja fyysisten ympäristöjen kohtaamisia esimerkiksi sosiaalisen, urbaanin, muistetun ja virtuaalisen ympäristön näkökulmasta.

Paikan eettiset ulottuvuudet sopi hyvin juuri Idahoon sijoittuvan konferenssin teemaksi. Sen vaihteleviin ja melko harvaanasuttuihin maisemiin sekä luontoon kuuluu useita keskustelua herättäviä elementtejä. Suurin osa alueen maataloudesta on pitkälle koneellistunutta ja ”keinotekoisista”: kalanviljelylaitokset, keinokastellut pellot ja jättimäiset karjatilat muodostavat kiinnostavan vastinparin alueen alkuperäiskansojen kertomuksille pyhistä paikoista ja ihmiselle käyttöön annetuista luonnonvaroista. Modernin maaseudun ja teknologian ohella myös alueen uskonnollinen monimuotoisuus voidaan nähdä eräänlaisena ekosysteeminä, joka muokkaa kulttuurista maisemaa.

LAKITUVASTA TUPAKKAVILJELMILLE

Konferenssin pääpuhujat käsittelivät konferenssin paikan eettisiä ulottuvuuksia mielenkiintoisista ja tärkeistä, jopa yhteiskunnallisista, näkökulmista. Carlos Vélez-Ibáñez (Arizona State University) esimerkiksi pohti oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista dynamiikkaa. Hän esitteli kansanomaisen tiedon ja lakien kohtaamista kahdessa tapauksessa, joissa hänet oli kutsuttu asiantuntijaksi kulttuurisen vähemmistön edustajan näkökulmaa selvittäessä. Järjestön puheenjohtaja Elaine Lawless (University of Missouri) puolestaan käsitteli folklorea maailman kuvaamisen välineenä sellaisissa tapauksissa, joissa koti ei täytäkään ideaalikuva tai toivetta rauhan ja lämmön tyysijana. Hän purki kysymystä siitä, miten epäonnistunut koti kuvataan ja mistä käsin maailmaa tällöin tarkastellaan.

Pääpuhujien lisäksi kuuntelin tapaamisessa useita nuorten tutkijoiden esitelmiä. Eettisiä pohdintoja nousi esimerkiksi sosiaalisista ja usein alueellisista stigmoista kuten diabetes-potilaat leimaavasta tiettyyn etniseen vähemmistöön ja kaupunginosaan sopivasta kertomuksesta, joka on kirjoitettu valmiiksi terveydenhuollon tukijärjestelmiin. Myös kodittomista kertovan väkivaltaisen tietokonepelin taustat liittyivät tiettyihin paikkoihin ja niiden sosiaalisiin kerrostumiin. Hiljattain väitellyt Ann K. Ferrell (The Ohio State University) tutki väitöskirjassaan amerikkalaisia tupakkaviljelijöitä, joiden ennen aivan kunniallisesta ammatista on tullut epäilyttävä ja ylenkatsottu tapa hankkia elantonsa. Aloittaessaan tutkimuksensa Ferrell ajatteli, että tutkimus oli helppo rajata ja toteuttaa, sen kun vain menisi ja haastattelisi yhden tuotannonalan työntekijöitä ja tutkisi heidän ammattikenttäänsä muutosta. Vieraillessaan farmeilla ja haastatellessaan maanviljelijöitä, jotka yhä olivat pääasiassa perheyrittäjiä, hän kuitenkin huomasi, ettei voi ohittaa kysymystä tupakan vaaroista ja uhasta terveydelle. Tästä eettisestä kysymyksestä ja sen ruokkimasta nostalgisesta kuvasta entisaikojen huolettomista päivistä, joita viljelijät haikkeina muistelivat, kasvoikin hänen tutkimuksensa ydin.

POHJOISMAIDEN JA BALTIAN ALAJAOSTON KUULUMISIA

AFS:ssa toimii aktiivinen pohjoismaiseen folkloreen keskittynyt alajaosto, jota on johtanut viime vuosina James (Jim) P. Leary (University of Wisconsin-Madison). Hänen rinnalleen valittiin toinen puheenjohtaja Merrill Kaplanista (Ohio State University), joka tutustuu tehtävään ja jatkaa sitä Jimin jäädessä pois tulevaisuudessa. Jaosto järjesti tapaamisessa perinteisten yksittäisiä tutkimuksia esittelevien työryhmien lisäksi myös opetukseen keskittyneen työpajan, jossa esiteltiin innovatiivisia, pitkään kehiteltyjä opetushankkeita sekä keskusteltiin erilaisista perinteen keruuseen ja tutkimiseen liittyvistä työtavoista. Pohjoismaisia kieliä, historiaa ja perinnettä opettavilla tutkijoilla oli useita uusia ideoita. Timothy Tangherlini (University of California, Los Angeles) esimerkiksi oli kehittänyt sovelluksen, jonka avulla opiskelijat saattoivat tutustua kansanperinteen keruuseen Tanskassa, yhdistää kerääjän tiettyihin alueisiin ja aikakausiin sekä ymmärtää enemmän arkistomateriaalin historiallisesta ja kulttuurisesta kontekstista.

Alajaoston varsinaisessa kokouksessa oli paikalla kiitettävästi myös Pohjoismaista ja Baltiasta saapuneita tutkijoita. Boisen tapaamisessa jaosto päätti laajentaa maantieteellistä ulottuvuuttaan Baltian maihin ja toivoi löytävänsä joka maasta yhteishenkilön, joka voisi esitellä jaoksen toimintaa kotimaassaan sekä tiedottaa molempia päitä kiinnostavista konferensseista sekä muista tapahtumista ja uutisista. Allekirjoittanut lupasi toimia Suomen yhdyshenkilönä ja välittää tietoa AFS:n ja erityisesti sen Pohjoismaiden jaoksen aktiviteeteista kansantieto-listalle.

KATSE MENNEESEEN JA TULEVAAN

AFS palkitsi tapaamisessa eri tavoin ansioituneita jäseniään. Tärkeimpiin huomionosoituksiin kuului kiitos työstä seuran hyväksi: kunniajäsenyys myönnettiin professori James (Jim) P. Learylle (University of Wisconsin-Madison) sekä seuran toiminnanjohtajalle Tim Lloydille. Palkinto vuoden parhaasta folkloristiikan alan teoksesta, *The Chicago Folklore Prize*, jaettiin tänä vuonna kahden tutkijan kesken. Ray Cashman (Ohio State University) palkittiin syvälliseen etnografiseen kenttätyöhön nojaavasta teoksestaan *Storytelling on the Northern Irish Border* (Indiana University Press, 2008), joka käsittelee Pohjois-Irlantilaisia kyliä ja kertojia sekä alueen poliittisia ristiriitoja. Michael Dylan Foster (Indiana University) on tutkinut yliluonnollisia hirviöitä japanilaisessa kirjallisuudessa. Hänen teoksensa *Pandemonium and Parade: Japanese Monsters and the Culture of Yōkai* (University of California Press, 2009) on osoitus folkloren ja kirjallisuuden vuoropuhelusta ja kulttuurisen kuvaston syvällisestä analyysistä. *The Chicago Folklore Prize* on vanhin kansainvälinen folkloristiikkaan liittyvä palkinto. Se jaettiin ensimmäisen kerran jo vuonna 1928.

Myös monet alajaokset jakoivat omia huomionosoituksiaan. Lisäksi seura muistaa pitkän uran tehneitä merkittäviä tutkijoita myös erityisellä elämäntyöpalkinnolla. Se jaetaan kuitenkin vain kahden vuoden välein, seuraavan kerran vuoden 2010 tapaamisessa ensi lokakuussa Nashvillessä Tennesseen osavaltiossa. Teemana on *Lay and Expert Knowledge*. Ilmoittautuminen on avoinna parhaillaan. AFS myöntää matkapurahoja ulkomaalaisille tutkijoille ja opiskelijoille. Lisää tietoa saatavilla osoitteessa < <http://www.afsnet.org/> >.

Filosofian maisteri Eerika Koskinen-Koivisto valmistelee väitöskirjaansa Jyväskylän yliopistossa ja on parhaillaan Fulbright-stipendiaattina Yhdysvalloissa.